

NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reči.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 9. septembra 1854.

List 72.

Gojzdno drevje saditi je dandanašnji živa potreba.

Dan današnji, ker je cena lesa od tedna do tedna višja, drevja pa čedalje bolj pomanjkuje, vendar pa se ga vedno več potrebuje, bi gotovo prav bilo, da bi kmetovavci bolj ko dozda mislili, gojzdno drevje iz novega saditi in potrebnega lesa si rediti. Skrajni čas je, da se to stori, — verjemite nam dragi gospodarji! če ne, že naši otroci ne bojo imeli lesa, s čim kuriti ali pohištva delati.

Ljudstvo namreč se množi vedno, poslopij in hiš postavljajo vedno več; fabrik in obertnij, ktere lesa potrebujejo, je vedno več; mašin, ktere s parom se gibljejo, pivovarnic in žganjarij, ktere ognja in torej paliva potrebujejo, tudi več.

Za vse te naprave je treba res toliko derv, da ni nobene primere več med zarodom in med porabo lesa. Ne bo dolgo, in kmetu bo, ki zdaj svoje zadnje drevje posekuje in v dnar spravlja, naj potrebnjšega lesa pomanjkovalo. Je torej poslednji čas, da se še obstoječi gojzdi postavno varjejo in varčno upotrebujejo, izsekane gojzdne goličave in kerčevine pa brez pomude s koristnim gojzdnim drevjem nasade.

Poslednje opravilo ni ravno težavno, in kako bi prosti kmet tega potrebnega dela se lotil, hočemo tukaj na kratko razložiti.

Da se gojzdne goljave in goličave, pa tudi drugi zapuščeni kraji, ki niso za žito, s koristnim gojzdnim drevjem obsaditi morejo, je najprej mnogo dobrega gojzdnega semena treba. Tega naj si torej kmetovavec najprej priskerbi.

Dobi se pa različno drevno seme, če ga kmet kupiti noče al ne more, takole:

Želod po hrastovju naj se nabere lep in zrel. Ki prvi hrastom odpade, navadno je nezrel al červiv. Tudi takrat želod ni za setev, če ga je, še na drevesu visečega, slana osmodila. Varovati se mora miš, da bo vgoden za jesensko setev.

Bukovo seme dobí se tako: Berž ko na drevju so bile semenske shrambice se odperle, ter začele so bukevce doli padati (kar se konec tega mesca, septembra, godi), naj se veje z dolgimi rantami potresejo, doli padajoče bukevce pa na podložene rijuhe vjamejo. Potlej se stresejo plitvo na tla, se vsaki dan premešajo, in kader so suhe, se čez zimo pod slamo shranijo, da ne pozebejo. Mesca aprila (malega travna) posade se po goličavah.

Gabrovo seme je brati, ko je listje bilo odpadlo, takole: Čvetero ljudi naj velik pert pod drevesom derži, drug človek pa naj s prekljo po vejah vdarja, ter seme doli tolče (kar je pa le lep brezvetern dan storiti). Ker pa seme po strani od drevesa perši, morajo ljudje s pertom tistega vjeti si prizadevati. Seme se potem na žitnici posuši, pozneje pa na gumnu omlati in krilic očisti. Vsejati ga je, če mogoče, koj v jeseni ali pa kmalo spomladi.

Brezovo seme osmuka se začetka po sv. Mihelu, mesca oktobra, dene se potem na zračnem kraju plitvo narazen, obrača se pogosto, potem se zmelje z rokami in z rešetom se perjic očisti, ker lupinice se ne dajo od semena ločiti. Tudi to seme raste nar bolj, če ga še tisto jesen vsadiš.

Javorovo seme brati je treba mesca vinotoka (oktobra), berž ko krilica njegove so orujavele. Zamoremo ga osmukati z rokami, kakor gabrovo seme. Suši in hrani se, kakor to, ter vseje se v jeseni ali na pomlad. Ravno tako se tudi z jesenim semenom ravna.

Brestovo seme nabere se mesca junija (rožnega cveta); osmukamo ga z rokami. Koj po tem je pa treba ga na zračnem kraju sušiti, ker se lahko razgreje in pogubi, če v vreči nekoliko časa vkup stisnjeno leži.

Jelševo seme je lahko dobiti od čeršev. Ti se pusté dalj časa na dilah ležati, kjer jih večkrat premečemo, da luskinice svoje malo po malo pasti pusté. Melje se potem seme med rokami ali v vreči, da krilica se odlomijo. Sejati ga je nar bolj v jeseni.

Mecsnovo ali relihovo seme dobimo, če odlomimo abranke od svečana (februarja) do pomladi, ker skušnja učí, da abranke, ktere so o jeseni bile odlomljene, se ne dajo tako lahko iztolči, ko tiste, ktere na drevju zimskemu mrazu so bile izpostavljene. Tudi to seme je sejati v jeseni ali na pomlad.

Pri nabiranju drevnega semena je še na mnoge reči paziti, ktere pametnemu kmetovavcu že lastni razum pové, postavim, da seme od drevja se le od tiste strani nabira, kjer ga je sonce nar bolj bilo obsijalo, ker tako seme je bolj zrelo in vgodniši setvi; da seme v suhem vremenu se nabira itd.

(Konec sledí.)

Gospodarske skušnje.

Kako se napravi terden tesarsk lés?

Nove skušnje so poterdile (čeravno je teško verjeti), da terdnost smerekovega lesa ne izvira od zemlje, kjer je smereka rastla, ali od notrajne lastnosti njenega lesa, ampak od razpók skorje; zato naj se debla tako položé, da se skorja bolj razpoka in po teh razpokah vunanji zrak lés lahko prešine.

Nove skušnje z apnom.

Prof. Way na Angleškem je več časa skuševal z apnom njive gnojiti, in je po teh skušnjah zvedel, da njivam apno le takrat prav dobro tekne, če se po malem enkrat, pa večkrat, po njivi potrosi, k večjem vsako leto ali vsako drugo leto 6 do 8 vaganov na 1 oral zemlje. Če se pa vgašeno in z vodo zmešano apno rabi, priporoča Way, tako apneno vodo z gnojnico zmešati in po tem po njivi razliti.